

Inleiding

Elk jaar worden aan de hand van de (tussentijdse) streefniveaus de leeropbrengsten bepaald voor de vijf hoofdvakgebieden (leren-leren, sociaal-emotionele ontwikkeling, rekenen, mondelinge taal en schriftelijke taal). De (tussentijdse) streefniveaus zijn vastgelegd in de Schoolstandaard.

Voor het berekenen van de opbrengsten worden de gegevens uit het leerlingvolgsysteem ParnasSys gebruikt. De opbrengsten zijn een afspiegeling van de CED-doelen die we gebruiken binnen de verschillende leerlijnen. Onafhankelijke toets resultaten zijn niet leidend voor de opbrengsten, maar worden wel gebruikt bij het evalueren van de leerdoelen binnen de verschillen leerlijnen. ParnasSys wordt ingevuld door de leerkrachten.

De resultaten die de leerlingen hebben behaald worden afgezet tegen het niveau dat de leerling volgens zijn/haar leerroute en uitstroomprofiel zou moeten hebben. De leeropbrengsten worden zowel op schoolniveau als per leerroute berekend. Op deze manier wordt meer inzicht verkregen in de kwaliteit van het onderwijs. Eén keer per jaar worden de leeropbrengsten in het afdelingsteam (SO- en VSO-afdeling) besproken en geanalyseerd o.l.v. de betrokken coördinator leerlingzorg.

Daarnaast hebben alle leerkrachten twee keer per jaar een didactische groepsbespreking, waarin met de coördinator leerlingzorg de opbrengsten van de totale groep en die van de individuele leerlingen aan de orde komen. Opbrengstgericht werken in 4D staat centraal in onze onderwijscyclus. Ook wordt de voortgang per leerling minimaal één keer per schooljaar in de Commissie van Begeleiding (CvB) besproken. Het streefniveau dat de school hanteert voor de vijf hoofdvakken gaat ervanuit dat 75% van de leerlingen de streefplanning heeft behaald, passend bij de leerroute.

De Waterlelie hanteert voor zowel het SO als VSO 4 verschillende leerroutes.

	Uitstroomperspectief	SO	VSO
Leerroute 1	Dagbesteding	-	1%
Leerroute 2	Dagbesteding	10%	12%
Leerroute 3	(beschutte) Arbeid	10 %	30%
Leerroute 4a	(beschutte) Arbeid	44%	30%
Leerroute 4b	(beschutte) Arbeid	21%	27%
Leerroute 5	Arbeid/ vervolgonderwijs	15%	-
		39 leerlingen	79 leerlingen

Ieder schooljaar wordt bekeken of de leerling zich nog voldoende volgens het profiel ontwikkelt. Wanneer blijkt dat een leerling zich minder snel of sneller ontwikkelt dan volgens zijn leerroute zou mogen worden verwacht, wordt dit met ouders en in de CvB besproken.

Binnen de SO-afdeling zijn de vorderingen op de leerlijnen rekenen, schriftelijke taal en mondelinge taal leidend voor het bepalen van de uitstroombestemming naar het Voorgezet Speciaal Onderwijs. Binnen de VSO-afdeling zijn de vorderingen op de leerlijnen leren-leren/ werken, mondelinge taal en de ondersteuningsbehoeften van de leerling leidend voor het bepalen van de uitstroombestemming.

Indien de afwijking geldt voor alle vijf de hoofdvakgebieden van de betreffende leerroute, wordt er een analyse gemaakt op het aanpassen van het aanbod. Dit kan invloed hebben op de uitstroombestemming.

Als de afwijking geldt voor slechts één vakgebied, kan ervoor gekozen worden om voor dat vakgebied af te wijken van de leerroute en de leerling voor dit vakgebied in een andere leerroute te plaatsen.

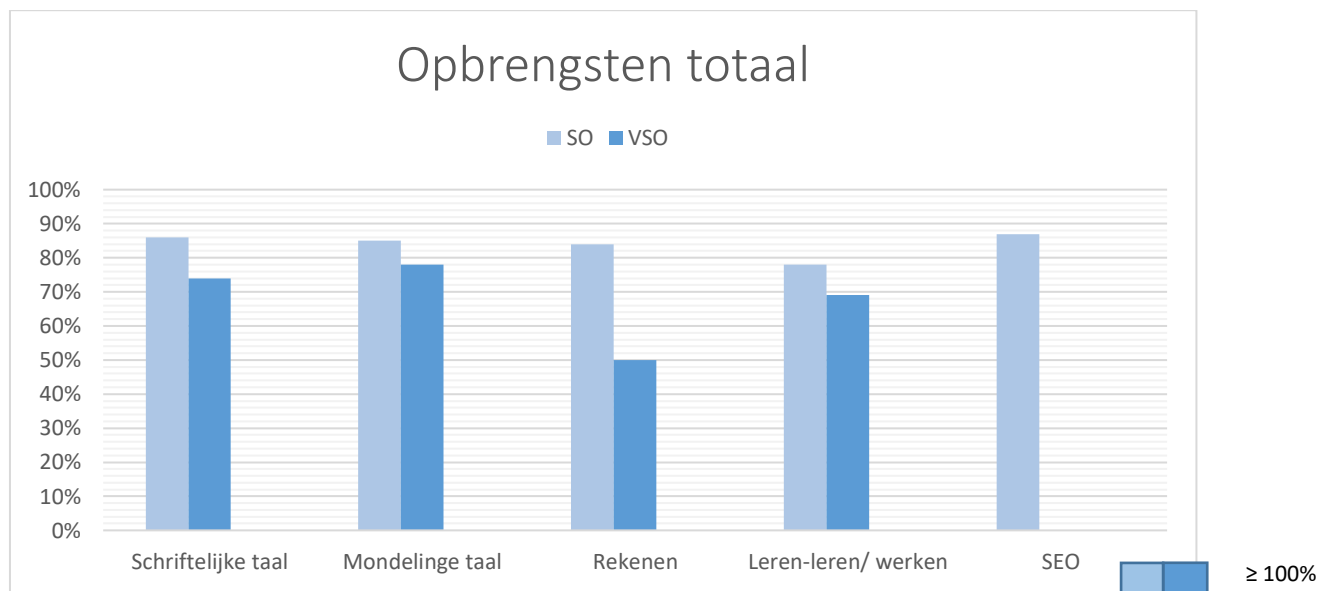
In het VSO kunnen de ondersteuningsbehoeften van een leerling op het gebied van "leren en

ontwikkelen”, “sociaal emotionele ontwikkeling”, “communicatie” en “fysieke en medische ondersteuning” bepalend zijn voor de uitstroom.

De resultaten

Opbrengsten op de leerlijnen:

In het team zijn de opbrengsten van 2018–2019 per afdeling besproken. De opbrengsten voor rekenen zijn vergeleken met de opbrengsten van 2017–2018.

Percentage leerlingen dat het streefniveau heeft behaald op de verschillende leergebieden	
Schriftelijke taal	86% van de leerlingen binnen het SO heeft de streefplanning behaald
	74% van de leerlingen binnen het VSO heeft de streefplanning behaald
Mondelinge taal	85% van de leerlingen binnen het SO heeft de streefplanning behaald
	78% van de leerlingen binnen het VSO heeft de streefplanning behaald
Rekenen	84% van de leerlingen binnen het SO heeft de streefplanning behaald
	50% van de leerlingen binnen het VSO heeft de streefplanning behaald
Leren- leren/ werken	78% van de leerlingen binnen het SO heeft de streefplanning behaald
	69% van de leerlingen binnen het VSO heeft de streefplanning behaald
SEO	87% van de leerlingen binnen het SO heeft de streefplanning behaald
	*De SEO doelen van het VSO zijn onderdeel van de leerlijn leren-werken
<i>SO: totaal 39 leerlingen VSO: totaal 79 leerlingen</i>	

Opbrengsten uitstroom

Afdeling SO

Overzicht uitstroombestemmingen vanuit het SO:

Uitstroombestemmingen Waterlelie	Schooljaar 2017-2018	Schooljaar 2018-2019
Aantal leerlingen		
BaO	0	0
SBO	2	1
SO	0	2
VO	0	1
VSO ZML	5	5
Praktijkonderwijs	7	2
Totaal	9	11

Uitstroombestemmingen SO in relatie tot vastgestelde uitstroomperspectief in het OPP:

Uitstroombestemmingen Waterlelie	Schooljaar 2017- 2018	Schooljaar 2018- 2019
Aantal leerlingen		
Volgens vastgesteld uitstroomperspectief	8	11
Boven vastgesteld uitstroomperspectief	1	0
Onder vastgesteld uitstroomperspectief	0	0
Totaal	9	11

Afdeling VSO

Overzicht uitstroombestemmingen vanuit het VSO:

Uitstroombestemming Waterlelie	Schooljaar 2017- 2018	Schooljaar 2018- 2019
Aantal leerlingen		
Beschut werk/ beschermde werkomgeving	4	2
Dagbesteding activerend	5	2
Dagbesteding arbeidsgericht	14	10
Dagbesteding belevingsgericht	1	0
Thuiszitter met leerplichtonthefing	1	0
Middelbaar beroepsonderwijs niveau 1 (entreeopleiding, BOL/BBL)	2	0
VSO VMBO BBL+ KBL al dan niet verbonden aan een ambulante of (semi-) residentiële instelling	1	1
Totaal	28	15

Uitstroombestemming VSO in relatie tot vastgesteld uitstroomperspectief OPP:

Uitstroombestemmingen Waterlelie	Schooljaar 2017- 2018	Schooljaar 2018- 2019
Aantal leerlingen		
Volgens vastgesteld uitstroomperspectief	22	4
Boven vastgesteld uitstroomperspectief	2	0
Onder vastgesteld uitstroomperspectief	4	11
Totaal	28	15

Opbrengsten IVIO (VSO)

De opbrengsten van de IVIO-examens van het schooljaar 2017-2018:

Vak	Niveau	Schooljaar 2017- 2018			Schooljaar 2018-2019		
		Aantal leerlingen	Opbrengsten Eindresultaat		Aantal leerlingen	Opbrengsten Eindresultaat	
Nederlands	Niveau: <1F/KSE1	3	3	100%	5	5	100%
	Niveau: 1F/KSE2	7	3	43%	4	3	75%
	Niveau: 2F/KSE3	1	1	100%	-	-	-
Engels	Niveau: KSE1 / CEF A1	5	4	80%	-	-	-
	Niveau: KSE2/ CEF A1	3	3	100%	2	2	100%
Rekenen	Niveau: <1F/KSE1	7	2	29%	2	1	50%
	Niveau: 1F/KSE2	3	2	67%	-	-	-
		29 leerlingen	18 leerlingen	54%	13 leerlingen	11 leerlingen	85%

Opbrengsten SVA-certificering (VSO)

Onderdeel	Schooljaar 2017- 2018		Schooljaar 2018-2019	
	Aantal leerlingen	Opbrengsten	Aantal leerlingen	Opbrengsten
KPC schoonmaken in de groothuishouding	9	100%	-	-
SVA werken in de keuken	2	100%	4	100%
		leerlingen		

Naast de erkende IVIO-certificaten en de SVA-certificering zijn er ook Waterlelie deelcertificaten geïmplementeerd. Het doel hiervan is om ook voor de leerlingen waarvoor IVIO- en SVA-certificering niet haalbaar is, ons onderwijsaanbod en de behaalde resultaten te bekronen en voor alle leerlingen betekenisvol te laten zijn. In het schooljaar 2018-2019 zijn er 11 Waterlelie deelcertificaten uitgereikt.

Conclusies/ Acties

Uitgangspunten:

- Het streefniveau dat De Waterlelie hanteert voor de 5 hoofdvakken gaat er vanuit dat 75% van de leerlingen de streefplanning heeft behaald, die passend is bij de leerroute. (De streefplanning is behaald op 100% behaalde leerdoelen)
- Het streefniveau voor de uitstroombestemming in het SO en VSO is gesteld op minimaal 75% van de leerlingen dat uitstroomt op of boven verwachting, ten opzichte van de uitstroombestemming die staat aangegeven in het Ontwikkelingsperspectief Plan (OPP).

Afdeling SO

- Het streefniveau voor de 5 hoofdvakken/ leerlijnen is behaald. Alleen Ieren-leren/werken ligt nog op 78%, maar de overige leerlijnen hebben allen een opbrengst boven de 80%.
- Analyse en actie: Bij de start van ParnasSys is de keuze gemaakt om de leerling binnen 1 leerroute in te delen. Hierdoor kan een leerroute voor een bepaalde leerlijn mogelijk niet aansluiten op het ontwikkelingsniveau van de leerling. → De ontwikkeling van de leerlingen goed in kaart brengen, waarbij er kritisch gekeken wordt of de leerling voor de betreffende leerlijn binnen de juiste leerroute is ingedeeld. Waar mogelijk gaan we deze leerlingen in een hogere leerroute indelen, waardoor ze meer worden uitgedaagd.
- Het streefniveau 75% voor de uitstroombestemming is behaald. 100% van de leerlingen is in het schooljaar 2017-2018 uitgestroomd op het verwachte uitstroomperspectief.
- Actie: We hebben met het gehele team een studiedag “Bewegend Leren” gehad en we gaan hier binnen zowel de SO- als VSO-afdeling een vervolg aangeven.

Afdeling VSO

- *Het streefniveau voor de 5 hoofdvakken is niet behaald. Schriftelijke taal ligt met 74% net onder het streefniveau. Leren- leren/werken komt uit op 69% van de leerlingen dat de streefplanning heeft behaald en voor rekenen heeft slechts de helft van de leerlingen de streefplanning behaald.*

Acties korte termijn:

- **Analyse en actie:** Leerlingen zijn ambitieus ingedeeld: wanneer leerlingen iets voorliepen op hun leerroute, hebben we hen in een hogere leerroute geplaatst. Vervolgens zitten zij dan “laag” in deze wellicht te hoog ingeschaalde leerroute en lopen hier “achter” op de streefplanning (er zitten behoorlijke verschillen tussen de verschillende leerroutes).
- **Actie:** Per individuele leerling het streefplan van de “Leerling voortgangsoverzicht van leerlijnen per leerling” in kaart brengen, waarbij de enkele doelen die nog niet behaald zijn op een lager niveau afgevinkt worden. Daarbij behouden we de optie dat een leerling het leerdoel beheerst met extra ondersteuning.
- **Actie:** De leerlijnen inhoudelijk bekijken en de leerdoelen die niet passend zijn bij onze leerlingen/doelgroep en/of niet aansluiten bij onze visie en onderwijsaanbod uitzetten, zodat deze doelen niet mee worden berekend binnen de trendanalyse.
- **Analyse en actie:** Bij de start van het werken met ParnasSys is de keuze gemaakt om iedere leerling binnen 1 leerroute in te delen. Hierdoor kan een leerroute voor een bepaalde leerlijn mogelijk niet aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van de leerling. → De ontwikkeling van de leerlingen goed in kaart brengen, waarbij er kritisch bekeken wordt of de leerling voor de betreffende leerlijn binnen de juiste leerroute is ingedeeld.

Acties lange termijn:

- **Analyse en actie:** We hebben in het schooljaar 2016–2017, tijdens het opstellen van de eerste trendanalyse voor rekenen, de keuze gemaakt dat de leerling 100% van de doelen behaald moet hebben binnen de leerlijn om de streefplanning te behalen. We hebben dit schooljaar onze doelstellingen vergeleken met die van andere ZML- en praktijkscholen, en zien dat we met onze doelstelling hele hoge verwachtingen hebben gesteld. We willen een analyse op andere doelen inzetten en op basis daarvan de doelstelling voor de trendanalyse van het schooljaar 2020–2021 mogelijk bijstellen naar: De leerling loopt op streefplanning als hij/ zij 80% van de doelen heeft behaald binnen een leerlijn. Eerst gaan we alle overige acties uitvoeren en vanuit deze resultaten zullen we hierover een beslissing nemen.

- *Het streefniveau van 75% is voor de uitstroombestemming in het VSO in het schooljaar 2018-2019 niet behaald.*

Aanvullende informatie Doelgroepenmodel LECSO:

De uitstroombestemming beschut werk/(beschutte) arbeid is aan veel discussie onderhevig.

De uitstroombestemmingen in het landelijk Doelgroepenmodel zijn vormgegeven op basis van hoe de situatie er heden ten dage uit ziet qua wet- en regelgeving (Participatiewet). Dit weerspiegelt niet per definitie de werkelijkheid/de praktijk, dit is een bewuste keuze in het model. We hebben ervoor gekozen om hier de theoretische situatie aan te houden, omdat die ons voorgeschreven wordt door nieuwe regels. Maar belangrijker nog: we willen graag zelf als sector inzichtelijk maken waar de schoen wringt. Wanneer meer (V)SO-scholen met het Landelijk Doelgroepenmodel van LECSO (Landelijk Expertise Centrum Speciaal Onderwijs) gaan werken, wordt op steeds grotere schaal duidelijk dat de theorie de praktijk hier niet weerspiegelt en wellicht op deze manier niet houdbaar is. In die zin dat als we wet- en regelgeving met zijn allen volgen, zal blijken of dit wel of niet haalbaar zal zijn.

- **Actie:** Voor iedere leerling wordt er in het OPP een 'integratief beeld' geschreven, waarin de uitstroombestemming wordt beargumenteerd. Wanneer de uitstroombestemming afwijkt van de verwachting die voortkomt uit de leerroute, wordt dit in het 'integratief beeld' onderbouwd. Het streven is om aan het einde van schooljaar 2020-2021 voor iedere leerling een integratief beeld beschreven te hebben in het OPP. Er wordt een inhaalslag gemaakt, die gelijk loopt met het (her)aanvragen van de toelaatbaarheidsverklaringen van de leerlingen.
- **Analyse en actie:** Het Doelgroepenmodel binnen het OPP moet structureel 2 keer per schooljaar (vanaf het einde van het 4^e leerjaar) geëvalueerd worden en waar nodig worden bijgesteld. De individuele stages en de stagebeoordelingen moeten een plek krijgen binnen de evaluatie van het Doelgroepenmodel, waarbij de stages die de leerling volgt aansluiten op de verwachte uitstroombestemming.
- **Analyse en actie:** Inmiddels doet LECSO een aanbeveling voor een aanpassing van het Landelijk Doelgroepenmodel, waarbij de uitstroombestemming van leerroute 3 is gewijzigd naar "dagbesteding/ beschutte arbeid". Gezien de kwetsbaarheid en ondersteuningsbehoeften van onze leerlingen is de aanbeveling van LECSO ook door te voeren in ons Doelgroepenmodel voor de leerroute 4a.
- *Opbrengsten rekenen: In het schooljaar 2017-2018 had 43% van de leerlingen binnen de leerlijnen Rekenboog en CED de streefplanning behaald. In het schooljaar 2018-2019 is er een groei van 7% en heeft de helft van de leerlingen de streefplanning behaald. Dit betekent dat we nog 25% verder moeten groeien, teneinde het streefniveau van minimaal 75% te behalen.*

Binnen de CED-leerlijn zijn de resultaten op alle 3 de hoofdcategorieën (*getallen 51%, verhoudingen 38% en meet- meetkunde 35%*) onder de streefplanning. Bij de Rekenboog zijn er 5 hoofdcategorieën en ook hier zijn alle resultaten op alle onderdelen ruim onder de 75% (*hoeveelheidsbegrippen 56%, rekenhandelingen 49%, tijd 63%, meten 43% en geld 68%*).

- **Analyse en actie:** Vorig schooljaar is er schoolbreed een nieuwe rekenmethode ingevoerd. Deze rekenmethode is ondersteunend aan leerdoelen van de Rekenboog (leerroute 2,3,4A) en de CED-leerlijn (leerroute 4B). Het expertteam rekenen van De Waterlelie kan in de implementatie van deze methode nog winst behalen door aandacht te besteden aan schoolbrede afspraken over hoe deze methode ingezet wordt en wat deze methode op zou moeten leveren.

- **Actie:** Naast deze methode heeft er in december 2019 teamscholing plaatsgevonden voor Gynzy in de (V)SO-afdeling. Gynzy gaat als digitale leermethode een centrale plek krijgen in het didactisch rekenaanbod. Dit moet goed geïmplementeerd gaan worden en op een eenduidige manier een plek gaan krijgen binnen het rekenonderwijs in de VSO-afdeling.
  - **Actie:** De nadruk meer leggen op praktisch rekenen en een vertaalslag maken van didactisch leren vanuit boeken/stencils en digitale leermiddelen, naar rekenen in de praktijk. De vaklessen en de stages gaan een grotere rol spelen in deze manier van praktisch rekenen, door de doelen te integreren binnen hun desbetreffende discipline.
  - **Actie:** We hebben met het gehele team een studiedag “Bewegend Leren” gehad en ons voornemen is om hier binnen zowel de SO als VSO-afdeling een vervolg aan te geven binnen ons rekenonderwijs en waar mogelijk ook binnen andere vakgebieden.
  - **Analyse en actie:** Een deel van onze leerlingen komt in aanmerking voor deelname aan een IVIO-examen voor één of meerdere vakken. Het deelnemen aan IVIO-examens is tot en met schooljaar 2018-2019 met name “volgend” vormgegeven, gericht op het ontwikkelproces van de leerling. Wanneer we de einddoelen van IVIO kunnen koppelen aan onze leerlijnen en aan de Schoolstandaard van De Waterlelie, kunnen we de omslag maken van een “volgend” naar een “plannend” en doelgericht onderwijsaanbod op het IVIO-aanbod. Naar verwachting kunnen we dan meer leerlingen laten opgaan voor het examen.
- *Opbrengsten leren- leren/ werken: De opbrengsten voor “leren- leren/ werken” liggen net onder de 70%. Dit betekent dat de opbrengsten voor “leren- leren/ werken” omhoog moeten om het streefdoel van minimaal 75% van de leerlingen op streefplanning te behalen.*
- **Analyse en actie:** Er staan binnen deze leerlijn leerdoelen geformuleerd die niet aansluiten op het onderwijsaanbod binnen onze diverse leerroutes. De leerlijn moet goed bekeken worden en waar nodig moeten wij losse doelen of deelgebieden uitzetten in het systeem Parnassys, die niet passend zijn.
  - **Analyse en actie:** De periodedoelen die door de leerkracht worden geselecteerd voor de leerlingen, moeten ook binnen de vaklessen en binnen de stages een centrale rol krijgen. Dit betekent dat er binnen 3 verschillende lessituaties aan dezelfde doelen gewerkt gaat worden. Om dit goed vorm te kunnen geven, is het van belang dat er tussen deze verschillende disciplines afstemming komt en er een eenduidige werkwijze wordt ontwikkeld voor het werken aan deze geselecteerde leerdoelen. Diezelfde eenduidigheid zal moeten worden toegepast in het aanleveren en het evalueren van deze doelen door de verschillende disciplines. Tevens zal de (professionele) afstemming van het team binnen de verschillende disciplines aandacht behoeven. Hiervoor is het regelmatig voeren van onderling onderwijs- inhoudelijk overleg van groot belang. Collegiale consultatie staat hoog op de agenda en moet een steeds normaler onderdeel worden van de professionele ontwikkeling en het samenwerken van de verschillende disciplines. De focus moet hier, naast het uitvoeren van de schoolbrede pedagogische en didactische afspraken, liggen op het integreren van deze leerdoelen binnen het eigen vakgebied. Hiernaast kan de coördinator leerlingzorg de (vak-)leerkrachten ondersteuning bieden door middel van themagerichte observaties en nagesprekken

- *IVIO-examens: Er zijn in het schooljaar 2017- 2018 in totaal 29 IVIO-examens afgenomen, met een slagingspercentage van gemiddeld 54%. Met name Nederland KSE2 1F en rekenen KSE 1 <1F zijn aandachtsgebieden. Het slagingspercentage is bij beide onderdelen onder de 50%.*
- Actie: Voor de vakken Engels, rekenen en Nederlands hebben we een IVIO-aanbod. Er zijn ook andere onderdelen die mogelijk meerwaarde kunnen hebben voor onze leerlingen. Te denken valt aan digitale/ICT-vaardigheden, beroepsgerichte vakken als receptiewerk en telefoneren, sociale vaardigheden op het werk, en PrO Veilig Werken.
- Actie: De omslag maken van een “volgend” naar “plannend” onderwijsaanbod m.b.t. het IVIO-aanbod. Een voorwaarde hierin is om de IVIO-eindtermen te koppelen aan onze leerlijnen en dit weg te zetten in de Schoolstandaard.
- Analyse en actie: Er is nog geen minimaal streefniveau in opbrengsten van de IVIO-examens en de SVA-certificering geformuleerd. Ook dit is een vereiste om de stap van “volgend” naar “plannend” te kunnen maken en vervolgens de opbrengsten een plek te kunnen geven binnen de trendanalyse.